

Szőke Richárd Rajmond

Katona, szerkesztő, képviselőjelölt

Adalékok piskárkosi dr. Szilágyi Lajos élettörténetéhez

A piskárkosi Szilágyi család több tagját is számon tartja a történelemtudomány, elvitatathatlan érdemeket szereztek az oktatás, a teológia és a politika területein.¹ A nemesi família jelenlétével alakította Bihar vármegye közéletét évtizedeken át, így nem meglepő, hogy egyes személyek élettörténetének részleges vagy teljes körű feldolgozása már megtörtént. Szilágyi Lajos egyike az országos ismertséget szerző leszármazottaknak, ám mindezidáig nem született a teljes életutat feldolgozó írás, valamint a helyi emlékezet sem őrizte meg emlékét annak ellenére, hogy a két világháború között a berettyóújfalui politika egyik meghatározó alakjaként ismerhették. Jelen publikáció sem vállalkozhat erre a hatalmas feladatra, ezúttal a politikus tevékenységének három aspektusa képezte a vizsgálat tárgyát, hogy egy majdani átfogó jellegű biográfia alapjául szolgálhasson.

E munkában azon életszakaszok kerülnek a középpontba, melyek egyrészt Szilágyi korai működéséhez köthetők, másrészt melyek megalapozták szakmai hírnevét. Esetében elmondható, hogy nem csupán egy területen sikerült helyt állnia, élete első periódusában a honvédség kötelékében ismerték el tevékenységét, majd hírlapíró vállalkozásba kezdett, mely sikerességének köszönhetően szélesebb közönség is megismerhette a nevét. Ezzel közel egyidőben politikusi szerepkörben tűnt fel, és a helyi társadalom támogatását tudhatta maga mögött, ezt bizonyítja, hogy többször is elnyerte kerülete parlamenti mandátumát. A források megszólaltatásánál elsődleges szempontot jelentett a tematikus feltárás igénye, ugyanakkor bizonyos mozgásterek, világnézeti megnyilvánulások és más hatások vizsgálatára a dolgozat nem tér ki.

¹ Ld. Szabó 1985.; Fazekas 2017.

A családi kör

Piskárkosi és királydaróczi Szilágyi Lajos 1882. június 19-én született a közigazgatásilag Berettyóújfaluhoz tartozó Kettőspuszta néven ismert családi birtokon, református vallásban megkeresztelve, Szilágyi Jenő vértesi származású földbirtokos és a szintén nemesi elődökkel rendelkező Fényes Ilona gyermekeként.² Lajos a család negyedik gyermekeként, ám az első fiúként, látta meg a napvilágot. A házaspárnak összesen 14 gyermeke született, akik közül nem mindenki érhetette meg a felnőttkort.³

Nagy Iván genealógiai munkája szerint a piskárkosi Szilágyi család Szatmár megyéből eredeztethető, előnevük Piskárkos településre utal.⁴ Ezt erősíti meg Reiszig Ede 1901-ben megjelent Bihar vármegyei nemesi famíliákat felsoroló írása, melyből az is kiderül, hogy Baltazár nevű felmenőjük 1652-ben nyerte el a nemesi címet II. Ferdinánd királytól, és a család 1775-ben Szatmárban, 1786-ban pedig Biharban hirdette ki nemességét.⁵ A család egyik legismertebb tagja az 1719 és 1785 között élt piskárkosi Szilágyi Sámuel volt, aki Debrecenben filozófia, görög irodalom és hittan tanításával szerzett hírnevet, majd református lelkészként, később a tiszántúli egyházkerület püspökeként a hitéletben is meghatározó szerephez jutott.⁶ Szintén Sámuel nevet viselő fia 1753-ban látta meg a napvilágot, személyében később Bihar vármegye táblabíráját ismerhették.

² Születési anyakönyvi kivonata nem tartalmazza a születés dátumát, csak a megkeresztelés idejét. MNL HBVL IV.465.h 3. k. 117. bejegyz. Halotti anyakönyvi kivonatában és honvédségi személyes anyagában 1882. június 19-i időpont szerepel a születés idejeként. BFL XV.20.1. A854. tek. 1621. bejegyz.; HM HIM HL HM 4. osztály, 1930/Piskárosi Szilágyi Lajos. Dr. Szilágyi Lajos nyilatkozata. Budapest, 1924. augusztus 6..

³ Szilágyi Jenő és Fényes Ilona házasságából született további gyermekek születéséhez ld. MNL HBVL IV.465.h 2. k. 108. bejegyz. (Pálma); MNL HBVL IV.465.h 2. k. 9. bejegyz. (Erzsébet); MNL HBVL IV.465.h 2. k. 159. bejegyz. (Karolina); MNL HBVL IV. 465.h 3. k. 48. bejegyz. (Jenő); MNL HBVL IV.465.h 3. k. 191. bejegyz. (Gabriella); MNL HBVL IV.465.h 3. k. 153. bejegyz. (Georgina); MNL HBVL IV.465.h 3. k. 32. bejegyz. (Ernő); MNL HBVL IV.465.h 3. k. 190. bejegyz. (Zoltán); MNL HBVL IV.465.h 3. k. 91–92. bejegyz. (Erzsébet és Ilka, ikrek); MNL HBVL IV.465.h 3. k. 44. bejegyz. (Olívia); MNL HBVL XXXIII. 1.a. 191. k. 45. bejegyz. (Izabella); MNL HBVL IV. MNL HBVL XXXIII.1.a. 156. k. 92. bejegyz. (Malvin)

⁴ Nagy 1863. 710.

⁵ Reiszig 1901. 646–647. Vö. Illésy-féle gyűjtemény.

⁶ Nagy 1863. 710.

Feleségétől, Halmágyi Zsófiától hat közös gyermekük született, köztük a dolgozat főhősének dédapja, piskárkosi Szilágyi Lajos, aki kezdetben Bihar vármegyei szolgabíróként, majd táblabíróként tevékenykedett.⁷ 1806-ban házasságot kötött Sombory Zsuzsannával,⁸ fiuk, Lajos pedig dengelegi, érendrédi és csokalyi Fényes Lajos leányát, Karolinát vette nőül,⁹ aki négy gyermeküknek adott életet: Vilmának, Gyulának, Izabellának és a későbbi földbirtokosnak, Jenőnek.¹⁰

A Fényes család 1633-ban szerzett címeres nemeslevelet I. Rákóczi György erdélyi fejedelemtől dengelegi előnévvel, amelyet II. Ferdinánd erősített meg 1635-ben, ezután a csokalyi előnevet is használták.¹¹ A nemességet elsőként Szabolcs vármegyében hirdették ki, majd a család egyik ága áttelepedett Biharba.¹² A tanulmány tárgyát képező Szilágyi Lajos szépapja Fényes György, szépanyja Balku Zsuzsanna volt. Az 1797 és 1859 között élt János nevű gyermekük kállói Csiszár Annával házasodott össze,¹³ akitől 1826-ban született meg a később festéssel is foglalkozó Fényes László. A müncheni képzőművészeti akadémiát is megjárta¹⁴ családtag 1853-ban vette feleségül bodosi Jósa Dániel Kraszna vármegyei főorvos Olívia nevű leányát,¹⁵ első gyermekük, Ilona 1856-ban született Hajdúhadházon.¹⁶

Elmondható, hogy a Szilágyiak és a Fényesek több ponton is kapcsolódtak egymáshoz: a Lajos nevet viselő apai nagyapja 1837-ben vette el Fényes Karolinát Berettyóújfaluban, aki a Fényes család egy másik ágának leszármazottja.¹⁷ Szilágyi Lajos szülei, Szilágyi Jenő és Fényes Ilona, pedig 1877-ben kötöttek házasságot Hajdúhadházon.¹⁸

⁷ MNL PVL XV.81. 64. tétel. Vö. Nagy 1863. 710.

⁸ Fazekas 2017. 8–9.

⁹ MNL HBVL IV.465.h. 4. k. 28. bejegyz.

¹⁰ Nagy 1863. 710.

¹¹ Illésy-féle gyűjtemény.

¹² Reiszig 1901. 628.

¹³ MNL PVL XV.81. 64. tétel.

¹⁴ Somogyi 1912. 179.

¹⁵ Nagy 1859. 356. Ld. még MNL HBVL IV. 946.e 7. k. 17. bejegyz.

¹⁶ MNL HBVL IV. 946.e 2. k. 55. bejegyz.

¹⁷ MNL HBVL IV.465.h 4. k. 28. bejegyz.

¹⁸ MNL HBVL IV.946.e 8. k. 71. bejegyz.

Kiemelendő, hogy a vizsgált család esetében eltérő írásmódok is fellelhetők az előnévvel kapcsolatban. A piskárkosi mellett a piskárosi változat is elterjedt a Szilágyiak ezen ágának esetében, mely feltehetően tévesen használt forma, míg a második, királydaróczi előnevet kevés esetben alkalmazták. A következőkben piskárkosi Szilágyi Lajosként említjük a berettyóújfalui származású politikust.

A katona

A Berettyóújfaluban töltött gyermekévek után a Debreceni Református Kollégium diákja lett, ahol a gimnázium alsó öt osztályát végezte el. A cívisvárosi időszak után, 1896-tól a Bihar vármegyei Butler-féle alapítvány¹⁹ támogatása által a budapesti Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamán folytathatta tanulmányait az ifjú Szilágyi.²⁰ 1900. augusztus 18-án, a képzés végén hadapród-tiszthelyettesként avatták fel a szabadkai 6. honvéd gyalogezred zombori zászlóaljának kötelékében,²¹ ezt követően indult el a katonai előmenetele. 1901-ben hadnaggyá nevezték ki,²² 1904-ben pedig elvégezte a honvéd felsőbb tiszti tanfolyamot.²³ Mindemelett a zombori állami főgimnázium magántanulójaként 1905-ben érettségi vizsgát tett,²⁴ a honvédségnél pedig 1906-ban már főhadnagyként szolgált,²⁵ majd 1907-ben Zomborról áthelyezték a szintén vajdasági, verseci 7. honvéd gyalogezredhez.²⁶

¹⁹ Az 1836. évi XL. törvénycikk rendelkezett a bárdányi gróf Buttler János által létre hozott alapítvány működéséről, melynek célja volt, hogy a Ludovika Akadémia leendő diákjainak tanítását anyagilag támogassák. Az intézkedés szerint Bihar vármegyéből két növendék költsége volt finanszírozható a létrehozott alapból. Ld. Dr. Szilágyi Lajos életrajza. Sárrét, 12. (1916) 30. 1916. júl. 23. 2.

²⁰ Haeffler 1940. 506.; Dr. Szilágyi Lajos életrajza. Sárrét, 12. (1916) 30. 1916. júl. 23. 2.

²¹ Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes ügyek, 27. (1900) 39. 1900. aug. 17. 178.

²² Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes ügyek, 28. (1901) 51. 1901. okt. 30. 247.

²³ György 1930. 292.

²⁴ Iskolai Értesítő 1905. Vö. Dr. Szilágyi Lajos életrajza. Sárrét, 12. (1916) 30. 1916. júl. 23. 3.

²⁵ Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes ügyek, 33. (1906) 41. 1906. okt. 30. 299.

²⁶ Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes ügyek, 34. (1907) 14. 1907. ápr. 26. 101.

Míndeközben rendkívuili hallgatóként beiratkozott a budapesti tudományegyetem jog- és államtudományi karára, ahol sikeresen tette le a jogi alapvizsgákat, végül 1909-ben a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen avatták az államtudományok doktorává. Saját bevállása szerint ő volt „*az első tényleges tiszt, aki katonai szolgálatainak megszakítás nélküli, zavartalan végzése mellett a doktorátust elérte.*”²⁷ Ugyanebben az esztendőben a nagyváradi 4. honvéd gyalogezredhez került,²⁸ majd folytatta képesítését, biztosítva további előmenetelét. 1910-ben végzte el a budapesti honvédkerületi tiszti iskolát, ahol vezérkari minősítést nyert el, így 1911-ben vezérkari szolgálatra osztották be. Önéletrajzában megfogalmazták szerint ő volt az „*első vezérkari tiszt, akét a bécsi hadiiskola elvégzése nélkül a honvédkerületi tisztiiskola kiváló eredménnyel történt elvégzése alapján*” helyeztek a vezérkarhoz.²⁹ Ezen állítások igazolására a kutatás nem terjedt ki, mindazonáltal katonai teljesítményének elismerését jelzi, hogy 1913-ban századosi rangra emelték.³⁰

Egyes források alapján, hogy elindíthassa sajtóvállalkozását, saját kérvényére nyugállományba helyezték 1914 áprilisában.³¹ A Honvédségi Közlöny hivatalos tájékoztatása alapján viszont rokkantnak, valamint népfelkelési fegyveres szolgálatra alkalmatlannak minősítették.³² A „Nagy Háború” kitörésekor azonban ismét katonai szolgálatra jelentkezett és 1914 októberében, mint nyugállományú vezérkari százados visszatért a budapesti honvédkerületi parancsnoksághoz.³³ 1916-ban szolgálatai elismeréséül a király a hadidíszítményes 3. osztályú katonai érdemkeresztet,³⁴ Ferenc Szalvátor főherceg pedig a Vöröskereszt 2. osztályú

²⁷ György 1930. 292.

²⁸ Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes ügyek, 36. (1909) 3. 1909. jan. 28. 29.

²⁹ György 1930. 292.

³⁰ Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes ügyek, 40. (1913) 59. 1913. nov. 4. 556.

³¹ György 1930. 292.

³² Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes ügyek, 41. (1914) 17. 1914. ápr. 25. 179.

³³ HM HIM HL HM 4. osztály, 1930/Piskárosi Szilágyi Lajos. 1918/58414. Szolgálati és nyugilletményi kimutatás.

³⁴ Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes ügyek, 43. (1916) 6. 1916. jan. 22. 64.

díszjelvényét adományozta a berettyóújfalui származású tisztnek.³⁵ Időközben megnyilvánuló politikai ambíciói szintén nem fértek össze a honvédelmi pozícióival, így 1916. április 1-től újból nyugállományba helyezését kérelmezte.³⁶ A románok erdélyi betörésekor sikertelenül kérte frontra vezénylését,³⁷ végül 1917. szeptember 17-én reaktiváltatta magát, és ezúttal a délnyugati harcszíntéren, az Isonzo-fronton teljesített tényleges katonai szolgálatot, ám a fellelhető források szűkszávaán az „*egyik tábori zászlóalj*” parancsnokaként említik Szilágyi Lajost.³⁸ Egy későbbi megszólalásában úgy nyilatkozott, hogy „*az első népfelkelő ezredhez, mint zászlóaljparancsnok*” osztották be a világháború ezen szakaszában.³⁹ Kritikusai rendszerint felrötták, hogy csupán „látogatóba” ment ki a frontra, Az Ember című periodika egyik cikke pedig azt állította, hogy egy hadtápszászlóaljhoz került, ahol nyugodt körülmények között szolgált néhány hónapig.⁴⁰ Mindenesetre az bizonyos, hogy hazatérte után, 1918 januárjával bezárólag befejeződött katonai pályafutása, végleg nyugállományba vonult.⁴¹

A hagyományos honvédségi karrier mellett a katonai irodalom is fontos szerepet töltött be piskárkosi Szilágyi Lajos életében. Első írásáról a kutatás jelenleg nem rendelkezik pontos információkkal, csupán bibliográfiai adatok állnak rendelkezésre, melyek szerint 1906-ban „Az optikai távjelzés elsajátítása” címmel jelent meg egy katonai zsebkönyve.⁴² Továbbá az ő nevéhez kötődik a magyar haditechnika-történet egyik érdekes epizódja is, ugyanis a 23. honvédegyalghadosztály 1907. és 1908. évi fegyvergyakorlatán rendkívüli módon egy kerékpáros osztag kiképzése is zajlott Szilágyi parancsnoksága alatt. Az eset különlegességét nem maga a kerékpárhasználat adta, hiszen az Osztrák–Magyar Monarchia

³⁵ Budapesti Hírlap, 36. (1916) 20. 1916. jan. 20. 13.

³⁶ HM HIM HL HM 4. osztály, 1930/Piskárosi Szilágyi Lajos. 1918/58414. Szolgálati és nyugilletményi kimutatás.

³⁷ Nemzetgyűlési Napló 1920–1922. VIII. k. A Nemzetgyűlés 161. ülése, 1921. márc. 7. 454.

³⁸ Szilágyi Lajos képviselő – zászlóaljparancsnok. Budapesti Hírlap, 37. (1917) 233. 1917. szept. 19. 6. Ld még György 1930. 292., Haeffler 1940. 506.

³⁹ Nemzetgyűlési Napló 1920–1922. VIII. k. A Nemzetgyűlés 161. ülése, 1921. márc. 7. 454.

⁴⁰ Szilágyi Lajos. Az Ember, 1. (1918) 10. 1918. dec. 3. 9–11.

⁴¹ HM HIM HL HM 4. osztály, 1930/Piskárosi Szilágyi Lajos. 1918/58414. Szolgálati és nyugilletményi kimutatás.

⁴² Magyar könyvészet.

fegyveres erőinek történetében korábban is történt ilyenfajta gyakorlat,⁴³ sokkal inkább az, hogy a főhadnagy tapasztalatairól a Magyar Katonai Közlöny című folyóiratban adott számot, írását pedig saját fotódokumentációival is kiegészítette.⁴⁴ Ettől kezdve több cikke is napvilágot látott különböző kiadványokban, a magyar katonai irodalom megbecsült tagjává avanszált.

Szilágyi korai publicisztikai tevékenységének kivételes részét képezi az 1910-ben íródott „Ünnep a Ludovikában” című cikk, melynek apropóját a szerző és társai tiszté avatásának tíz esztendő jubileuma adta.⁴⁵ A Magyar Katonai Közlöny hasábjain megjelent részletgazdag beszámolóban főként udvarias, hálás gesztusok visszhangoztak, személyes vélemények helyett az évfolyam gondolatai kerültek tolmácsolásra. Egy évvel később, 1911-ben pedig ugyanezen folyóiratban ismét a kerékpáros századok kerültek látóterébe, mellyel kapcsolatban ezúttal is egy hadgyakorlat tapasztalatait osztotta meg.⁴⁶

Már a világháború ideje alatt megszületett az igény, hogy ismeretterjesztő szándékkal, szakszerű keretek között feldolgozzák a front eseményeit. A leghíresebb és egyben legmonumentálisabb, e célt szolgáló vállalkozás „A nagy háború írásban és képben” című kötet sorozat kiadása volt, amely 1915 áprilisától jelent meg Lándor Tivadar szerkesztésében.⁴⁷ A különböző hadszíntereket bemutató és elemző szöveggyűjtemények tartalomjegyzékeiben többször is szerepel Szilágyi Lajos neve, aki az „Északon és délen” című kötet első részébe négy, második részébe egy tanulmányt szentelt, egyedül és többedmagával egyaránt. Az első kiadványban olsói Gabányi János őrnaggyal együtt mutatták be az Osztrák–Magyar Monarchiával ellenséges birodalmak haderejét,⁴⁸ Cholnoky Jenő földrajz-tudóssal pedig közösen értekeztek a Balkánon zajló katonai akciókról,⁴⁹ önálló írásaiban a

⁴³ Az egyik első ismert, kerékpárosokra vonatkozó adat 1885-ből származik. Sőregi 2020. 70.

⁴⁴ Szilágyi 1908.

⁴⁵ Szilágyi 1910.

⁴⁶ Szilágyi 1911.

⁴⁷ A sorozat végül hét kötetben öltött testet, kiadása 1926-ig zajlott. Ld. Kreutzer 2001. 190–191.

⁴⁸ Gabányi – Szilágyi 1915.

⁴⁹ Cholnoky – Szilágyi 1915.

szerb betörésekre,⁵⁰ valamint a határvédelemre fókuszált.⁵¹ Az 1916-ban napvilágot látott folytatásban pedig „Második támadó hadjáratunk Szerbiában” címen összegezte az osztrák-magyar közös hadsereg eredményeit.⁵²

Az életút eddig bemutatott részleteiből látható, hogy Szilágyi Lajos érdeklődése egyre inkább kiterjedt a sajtó világára is, míg végül a honvédségnél betöltött szerepéről is lemondott átmenetileg, hogy saját sajtócéget indíthasson. A Külügy-Hadügy című hírlap életre hívása lehetővé tette, hogy nemcsak szerzőként, hanem szerkesztőként is a hazai katonai nyilvánosság egyik meghatározó alakja válhasson a bihari nagyközségből induló századosi rangig jutó tisztből.

A szerkesztő

1914-ben, a nyugállományba vonult Szilágyi Lajos és két társa, Simon Elemér⁵³ országgyűlési képviselő és Hagymássy Dénes⁵⁴ ügyvéd megalapította a Külügy-Hadügy Lapvállalat Részvénytársaságot az április 23-án tartott alakuló közgyűlésen.⁵⁵ A fővárosban bejegyzett cég a Külügy-Hadügy című katonai szaklap kiadását és az ezzel kapcsolatos üzleti teendőket bonyolította, a sajtótermék első száma április 26-án jelent meg Szilágyi szerkesztői felügyelete alatt.⁵⁶ Lapalapítási szándékukról akképpen nyilatkozott a visszavonult katonatiszt az első vezércikkben, hogy sohasem érdeklődtek annyira a külpolitikai események és az ezzel kapcsolatos hadügyi vonatkozások iránt, mint ekkor. Ezt az igényt kívánták kielégíteni, további célkitűzéseikről is vallottak az első lapszámban: *„A külföldi eseményekről, különösen pedig a nemzetek között felmerült érdekellentétekről tájékozo*

⁵⁰ Szilágyi 1915a.

⁵¹ Szilágyi 1915b.

⁵² Szilágyi 1916.

⁵³ Simon Elemér római katolikus családban született 1875-ben Sopronban, Budapesten szerzett jogtudományi doktorátust 1900-ban. 1910-ben a Nemzeti Munkapárt jelöltjeként választották meg képviselőnek a nagymartoni kerületben. Tóth 2002. 335–337.

⁵⁴ Hagymássy Dénes 1876-ban született Pakson nemesi család sarjaként. 1903-ban szerezte meg ügyvédi oklevelét Budapesten, majd megnyitotta önálló ügyvédi praxisát. Szentmiklóssy 1930. 644.

⁵⁵ BFL. VII.2.e. 3818. Jegyzőkönyv a Külügy-Hadügy Lapvállalat Részvénytársaság alakuló üléséről. Budapest, 1914. ápr. 23.

⁵⁶ Külügy-Hadügy, 1. (1914) 1. 1914. ápr. 26. 1.

közleményeket hozunk; az aktuális kérdéseket vázlatokkal, katonaföldrajzi méltatásokkal világitjuk meg; a külügyekből, különösen pedig a mi nemzetközi helyzetüinkből vezetjük le a hadügy megmérhetetlen nagy fontosságát és a saját hadseregünkről, annak tagjairól és intézményeiről helyes tájékozottsággal írunk.”⁵⁷

A Külügy-Hadügy szívesen számolt be sporteseményekről, technika- és hadtörténeti írások is helyet kaptak a kiadványban, de főképp diplomáciai, külpolitikai hírek, kommentárok jelentették legfőbb részét. Hiánypótló jellegét nemcsak a magyarázó cikkek kölcsönözték a lapnak, hanem a térkép- és fotómelléletek is újdonságként hathattak az olvasóközönségre. Számos cikk jelent meg a már említett Simon Elemér, továbbá báró Hazai Samu,⁵⁸ dr. Földes Artúr⁵⁹ és más neves közírók tollából. Tolcsvai Nagy Barna⁶⁰ „Katonai tanácsadó” című rovata gyakorlati tudnivalókkal látta el a kérdéseikkel a szerkesztőséghez forduló honvédeket, ezenkívül a császári és királyi hadsereg rendeleti közlönyének bizonyos részei is közlésre kerültek időnként. Békeidőbeli működését kevés ideig gyakorolhatta Szilágyi sajtóterméke, hiszen az 1914 júliusában kirobbant háború átformálta annak működését. Heti egyszeri megjelenésről átállt a kiadvány a kétnaponta történő megjelenésre, ezenkívül az oldalak megteltek a veszteséglajstromok leközlésével, a front aktuális, naprakész eseményeinek ismertetésével.⁶¹ Szilágyi miután a konfliktus kirobbanása után újból szolgálatra jelentkezett, „a sajtójogi felelősség miatt” nem tölthette be a szerkesztői posztot, helyét Simon

⁵⁷ Sohasem érdeklődtek. Külügy-Hadügy, 1. (1914) 1. 1914. ápr. 26. 1.

⁵⁸ Hazai Samu izraelita családban, Kohn Sámuel néven látta meg a napvilágot Rimaszombatban 1851-ben. A gimnázium és a kereskedelmi iskola elvégzése után, 1873-ban besorozták a Magyar Királyi Honvédségbe, ugyanebben az évben beírták a Ludovika Akadémia tisztképző tanfolyamára. 1876-ban hadnaggyá léptették elő, ekkor döntött a névmagyarosítás mellett. 1879 és 1881 között a bécsi hadiiskola hallgatója volt, ettől kezdve karrierje meredeken ívelt felfelé. A képviselőházba a losonci kerület képviselőjeként jutott be, 1910-től 1917-ig a honvédelmi tárcát irányította. Druzsán 2018. 6–8.

⁵⁹ Földes Artúr 1878-ban született Gratz-ban, eredetileg Flesichmann Arthur néven. Tanulmányait Budapesten végezte, utána ügyvédi gyakorlatot folytatott az I. világháború kitöréséig. A mozgósításkor bevonult és a háború végéig szolgálatot teljesített. Később íróként tevékenykedett, tárcákat, vígjátékokat szerzett, melyeket külföldön is elismeréssel fogadtak. Schöpflin 1929. 60–61.

⁶⁰ Tolcsvai Nagy Barna 1890-ben született földbirtokos, honvédelmi minisztériumi osztályfőnök és tanácsos. Kempelen 1932. 483–485.

⁶¹ Olvasóinkhoz. Külügy-Hadügy, 1. (1914) 21. 1914. szept. 6. 1.

Elemér vette át, ám szellemi vezérének továbbra is a berettyóújfalui honvédtisztet jelölte meg a lap.⁶² Jól mutatja a Külügy-Hadügy szerepét a hazai sajtópiacon, hogy más lapok is hivatkoztak állításaikra, igaz kénytelenek voltak visszaállni a heti egyszeri megjelenésre, a szerkesztői feladatokat pedig Horvátovich Ferenc látta el a későbbiekben.⁶³

Gazdasági oldalról közelítve a Külügy-Hadügy sikeres vállalkozásnak bizonyult, bevételeik hirdetésekből, hadügyminisztériumi donációból és minisztériumi előfizetésekből származtak,⁶⁴ 1915-ben a kiadvány hasábjain is jelezték, hogy a honvédség különböző hadosztályai számára hivatalból megrendelték a hírlapot.⁶⁵ Szilágyi a cégben betöltött szerepéről nem mondott le a lap működése során,⁶⁶ sőt, 1916-ban az ő lakására költözött a szerkesztőség,⁶⁷ ugyanezen esztendő októberében pedig immár főszerkesztőként tűnt fel a neve az impresszumban.⁶⁸ Miután a katonatisztet az Isonzo-fracsontra vezényelték 1917-ben, feladatát távollétében Polgár Géza segédszerkesztő látta el, míg Horvátovich továbbra is felelős szerkesztőként dolgozott a katonai szaklapnál.⁶⁹ Szilágyi politikai aktivitása a Külügy-Hadügy tartalmára is hatással volt, parlamenti beszédeinek, nézeti kifejtésének is helyt adott az újság. 1918-ban a vizsgált katonai sajtótermék volt az egyetlen, amely közölte a Magyar Nemzeti Tanács kiáltványainak katonákra vonatkozó részét,⁷⁰ valamint olyan, ekkor alakult szervezetek közleményei is megjelentek a hetilap hasábjain, mint a Magyar Tisztek és Továbbszolgáló Altisztek Országos Szövetsége és a Magyar Országos Véderő Egylet. A háború befejezését követően a szerkesztőség készen állt visszatérni az 1914-ben meghirdetett célokhoz, el is kezdték összegyűjteni az 1919. évre szóló előfizetéseket, azonban

⁶² Változás szerkesztőségünkben. Külügy-Hadügy, 1. (1914) 33. 1914. szept. 30. 1.

⁶³ Változás szerkesztőségünkben. Külügy-Hadügy, 2. (1915) 22. 1915. jún. 1. 10.

⁶⁴ Rákóczy 1987. 298.

⁶⁵ Külügy-Hadügy, 2. (1915) 25. 1915. jún. 22. 16.

⁶⁶ Ld. Nagy Magyar Compass 1917. 789.

⁶⁷ Külügy-Hadügy, 3. (1916) 41. 1916. okt. 8. 13. Vö. Országgyűlési képviselők lakáskönyve 1917. 30.

⁶⁸ Külügy-Hadügy, 3. (1916) 42. 1916. okt. 15. 1.

⁶⁹ Főszerkesztőnk katonai szolgálata. Külügy-Hadügy 4. (1917) 38. 1917. szept. 23. 2.

⁷⁰ Rákóczy 1987. 298.

a belpolitikai helyzet következtében a Tanácsköztársaság ideje alatt, 1919. április 6-án a Sajtódirektórium Szamuely Tibort bízta meg a lap felszámolásával.⁷¹

Szilágyi a későbbiekben nem tért vissza aktív szereplőként az országos sajtóhoz, fókusza inkább a politika felé orientálódott. Helyi szinten azonban nagy szerepe volt a berettyóújfalui hírlapkiadás történetében, elsőként a Sárrét című regionális lap impresszumában találkozhatunk nevével, mint főmunkatárs az 1917-től kezdődő két évfolyamban.⁷² Pontosabb feladatkörének meghatározását illetően néhány vezércikk jegyzésén túl kevés információ áll rendelkezésre, mindazonáltal Szilágyi pályafutásában meghatározóbb jellegűnek mondható a Bihari Újság című sajtótermék, melynek szintén alapítójaként tűnt fel a román megszállást követő stabilizálódó időszakban.

1920. május 9-én a Bihari Újság első számának megjelenése törte meg azt a közel másfél éves állapotot, míg a település nem rendelkezett sajtótermékkel.⁷³ Munkatársai között tudható a berettyóújfalui nyilvánosság számos prominens alakja, kezdetben Brózik Dezső iskolaigazgató, majd Nadányi Zoltán költő, levéltáros felelt a hírlapért. A kiadvány fennállása alatt mindvégig Adler Béla berettyóújfalui nyomdájában készült. 1921-ben a Külügy-Hadügy Lapvállalat Részvénytársaság vette át a bihari hetilap kiadását,⁷⁴ valamint a tanulmány főhősének, az újság alapítójának öccse, Szilágyi Zoltán vezette a továbbiakban a szerkesztőséget,⁷⁵ ezáltal a Bihari Újság teljeskörűen Szilágyi Lajos politikai alárendeltségébe került, melyre azért is lehetett szüksége a helyi politikusnak, mert az ekkor megalakuló Bihar Népe című kiadvány nyíltan a korábbi katonatiszt elleni álláspontot képviselte. A térség eseményein túl az országos és határon túli hírek is helyet kaptak a sajtótermékben, szépirodalmi és sportrovat mellett bizonyos időszakokban megjelentek az újságban a vármegyei hivatalos közlemények, a Biharmegyei Tűzoltó Szövetség közleményei, a Biharmegyeiek és Nagyváradiak Szövetségének hivatalos tájékoztatásai, valamint Szilágyi Lajos

⁷¹ Rákóczy 1987. 324.

⁷² A Sárrét olvasóihoz! Sárrét, 13. (1917) 1. 1917. jan. 1. 1.

⁷³ Korompainé 1973. 24.

⁷⁴ Kivé a Bihari Újság? Bihari Újság, 2. (1921) 36. 1921. szept. 8. 3.

⁷⁵ Szerkesztőségünkben. Bihari Újság, 2. (1921) 44. 1921. nov. 3. 2.

megnyilvánulásai is. Gazdasági okok miatt 1923 szeptemberében havi kiadásra állt át a lap,⁷⁶ majd novemberben elkerülhetetlenné vált a Bihari Újság megszűnése. Ezzel párhuzamosan a Külügy-Hadügy Lapvállalat Részvénytársaság alapítója, Szilágyi javaslatára megkezdte felszámolását,⁷⁷ majd 1926-ban a cég megszűnt,⁷⁸ melynek fennállása alatt mindvégig a tanulmány középpontjában álló személy birtokolta a legtöbb részvényt.⁷⁹

A képviselőjelölt

Míg a fővárosban és országos viszonylatban főként katonatisztként és hírlap-szerkesztőként ismerték Szilágyi Lajost, a bihari területeken kisebb részben családi kapcsolatai által, nagyobb részben politikai pályája nyomán híresült el. A magyar parlamentarizmus történetének egyik különleges szereplője jelen írás főhőse, hiszen a politikus 5 egymást követő választáson, ugyanazon, berettyóújfalui választókörzetben, 5 különböző „párt” színeiben nyerte el a választópolgárok bizalmát 1916 és 1931 között. Ezen fejezet fókuszában maguk a választások állnak, a képviselő parlamenti munkájának feltérképezésére a kutatás eddig még nem terjedt ki.

Politikai színrelépését Szilágyi rövid önéletírásában 1914-re datálta, és a Külügy-Hadügy elindításával azonosította,⁸⁰ melynek tagadhatatlanul voltak közéleti relevanciái, ám mint pártpolitikus 1916-ban került az események középpontjába. Elsőként 1916 áprilisában a nagyzerlenci választókerületi jelöltséget ajánlotta fel neki a Nemzeti Munkapárt,⁸¹ végül itt nem került sor szavazásra, azonban

⁷⁶ Barátainkhoz. Bihari Újság, 4. (1923) 39. 1923. szept. 27. 2.

⁷⁷ BFL VII.2.e. 3818. Jegyzőkönyv a Külügy-Hadügy Lapvállalat Részvénytársaság közüléséről. Budapest, 1923. ápr. 5.

⁷⁸ BFL VII.2.e. 3818. A Külügy-Hadügy Lapvállalat Részvénytársaság felszámolóbizottságának kérvénye a királyi törvényszék felé. Budapest, 1926. máj. 17.

⁷⁹ BFL VII.2.e. 3818. Jegyzőkönyv a Külügy-Hadügy Lapvállalat Részvénytársaság alakuló üléséről. Budapest, 1914. ápr. 23. Vö. BFL VII.2.e. 3818. Jegyzőkönyv a Külügy-Hadügy Lapvállalat Részvénytársaság közüléséről. Budapest, 1923. ápr. 5.

⁸⁰ György 1930. 292.

⁸¹ Személyi hír. Külügy-Hadügy, 3. (1916) 14. 1916. ápr. 2. 6., A katonai életszakaszt taglaló résznél már említésre került, hogy épp 1916 áprilisában helyezték ismét nyugállományba Szilágyit. Ld. 34. lábjegyzet.

ugyanezen esztendő júliusában ismét politikai pozíciót kínált a kormánypárt Szilágyi számára, ezúttal születési helyén, Berettyóújfaluban. Hlatky Endre⁸² nagyváradi főispán május 6-án bekövetkezett halála után a megüresedett pozícióra az addig berettyóújfalui országgyűlési képviselőként ismert Cziffra Kálmánt⁸³ nevezték ki, ezért készültek időközi választásra az említett választókerületben.⁸⁴ Szilágyi a Nemzeti Munkapárt színeiben indult a voksoláson, mely párt 1910 óta sikeresen szerepelt a helyi választásokon, annak ellenére, hogy a berettyóújfalui kerületet ellenzéki bázisként tartották számon a politikai térképen.⁸⁵

A helyi sajtó fokozott érdeklődést mutatott a téma iránt, így a Sárrét című lapban heteken át a vezető hírek egyike volt a közelgő képviselőválasztás. 1916. május 28-án tudósítottak először Szilágyi Lajos lehetséges jelöltségéről, a regionális újság már ekkor megemlítette, hogy egyhangú választás várható, azaz nem indul ellenjelölt a megüresedett mandátumért.⁸⁶ Kis idő elteltével, június 25-én adták hírül, hogy a piskárkosi Szilágyiak leszármazottja vállalta a kerület „*megtisztelő bizalmát*”,⁸⁷ melyről már az országos lapok olvasói június 22-én értesülhettek,⁸⁸ és bár annak ellenére, hogy továbbra sem tervezett az ellenzék képviselőjelöltet állítani, kezdetét vette a kampány. A korszakban a politikai nyilvánosság elsőszámú fórumának a településenkénti nyílt gyűlések számítottak, azonban a kormánypárt a zajló világkonfliktusra hivatkozva csak egy ilyen eseményt szervezett

⁸² Hlatky Endre 1851. október 21-én született Biharlonkán. Tanulmányait a nagyváradi Jogakadémián végezte, 1905-ben a nagyváradi választókerület képviselőjévé választották, 1910-tól a város főispánjaként működött 1916. május 6-án bekövetkezett haláláig. Kupán 2012. 71.

⁸³ Cziffra Kálmán jogi tanulmányait részben Nagyváradon, részben Budapesten végezte, majd közigazgatási pályán helyezkedett el. 1897-től a biharkeresztesi járás szolgabírájaként, 1898-tól Bihar vármegyei másod aljegyzőként, majd 1902-től a biharkeresztesi járás főszolgabírájaként tevékenykedett. 1913-ban egy időközi választáson szerezte meg a berettyóújfalui választókerület mandátumát a Nemzeti Munkapárt jelöltjeként, majd 1916-tól nagyváradi főispánként volt ismeretes. Szendrei 2024. 121.; Dr. Cziffra Kálmán főispáni kinevezése. Sárrét, 12. (1916) 20. 1916. júl. 16. 2.

⁸⁴ A 1906-os berettyóújfalui pótválasztást az 1877. évi XXXIII. törvénycikk szabályozta, melynek értelmében a berettyóújfalui választókerület az alábbi községekből állt: Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Berettyószentmárton, Berettyóújfalu, Bojt, Bors, Csökmő, Darvas, Furta, Kisszántó, Mezőkeresztes, Mezőpeterd, Told, Biharszentjános, Szentpéterszeg, Váncsod, Vekerd, Zsáka.

⁸⁵ Szendrei 2015. 234.

⁸⁶ Dr. Cziffra Kálmán főispán. Sárrét, 12. (1916) 22. 1916. máj. 28. 3.

⁸⁷ Dr. Cziffra Kálmán nagyváradi főispán. Sárrét, 12. (1916) 26. 1916. jún. 25. 2.

⁸⁸ Nagyvárad új főispánja. Az Est, 7. (1916) 172. 1916. jún. 22. 10.

a választókerület székhelyén, Berettyóújfaluban július 23-ára.⁸⁹ Szilágyi ezen beszédében főként a háború kitörésének okait, a katonák közti bajtársiasságot érintette, politikai programját pedig a „*küzdelem, győzelem és béke*” szavakban foglalta össze.⁹⁰ Továbbá a képviselőjelölt imázsát nagyban meghatározta maga a Sárrét is, például egy háromoldalas, családtörténeti adalékokkal kiegészített, a kutatás számára fontos információkat nyújtó életrajzzal kívántak hozzájárulni az ekkor már elkönyveltnek tekintett politikai sikerhez,⁹¹ valamint más írásokban is üdvözölték a kormánypárt helyi származású emberét. Hivatalosan 1916. július 31-én „választották meg” Szilágyi Lajost berettyóújfalui képviselőnek,⁹² a képviselőház pedig szeptember 5-én iktatta be a végleg igazolt képviselők névjegyzékébe.⁹³

1920-ban megváltozott keretek között került sor a nemzetgyűlési választás megszervezésére a berettyóújfalui körzetben. Egyrészt a szavazást három szakaszban voltak kénytelenek lebonyolítani a Tiszántúl, valamint a Szeged-Baja-Pécs vonaltól délre eső terület idegen csapatok általi megszállása miatt, így az első turnus során, 1920. január 25-én és 26-án, a bihariak még nem, csak a román seregek kivonulása után dönthettek a mandátumok sorsáról.⁹⁴ A berettyóújfalui választás időpontjáról külön belügyminiszteri rendeletben határoztak, melyet június 27-én tartottak meg.⁹⁵ Másrészt az 1919-ben, főként az antanthatalmak nyomására életbe léptetett választójogi szabályozásnak köszönhetően a korábbinál nagyobb tömegek fejezhették ki politikai akaratukat, illetve a dualizmuskori nyílt szavazás intézményét felváltotta a titkos szavazás.⁹⁶ A tárgyalt választókerület

⁸⁹ A holnapi választás. Sárrét, 12. (1916) 31. 1916. júl. 30. 2.

⁹⁰ A berettyóújfalui választás. Az Est, 7. (1916) 204. 1916. júl. 24. 3.

⁹¹ Dr. Szilágyi Lajos életrajza. Sárrét, 12. (1916) 30. 1916. júl. 23. 2–4.

⁹² Képviselőházi Napló 1910–1918. XXXI. k. 647. országos ülés, 1916. aug. 9. 3.

⁹³ Képviselőházi Napló 1910–1918. XXXI. k. 656. országos ülés, 1916. szept. 5. 3.

⁹⁴ Gergely 2010. 47.

⁹⁵ Belügyi Közlöny, 25. (1920) 23. 1920. június 6. 761.

⁹⁶ Az 5985/1919. M. E számú, avagy a Friedrich-féle választójogi rendelet értelmében olyan 24 éven felüli férfiak szavazhattak, akik legalább hat éve magyar állampolgársággal rendelkeztek, valamint fél éve ugyanabban a községben éltek vagy rendelkeztek lakással. Életkortól függetlenül szavazhattak azok, akik 1918. november 1. előtt legalább 12 héten át harctéri katonai szolgálatot teljesítettek. Nőkre is kiterjedt a szavazati jog, esetükben további követelményként szabták meg az írni-olvasni tudást bármely hazai élőnyelven.

székhelye immár, mint megyeszékhely funkcionált, ugyanakkor az előírások alapján megváltozott a körzetet alkotó települések összetétele, mely ekkor 14 települést foglalt magába.⁹⁷ Harmadrészt a hazai pártstruktúra a korábbiaktól eltérő jelleget öltött a zűrzavarokkal teli esztendőket követően. A Monarchia időszakában funkcionáló közjogi megosztás alapján szerveződő pártok a vesztes háború és a forradalmak után működésképtelennek bizonyultak, új többpárti rendszer alakult ki, melynek alapjául már ideológiai-világnézeti irányzatok szolgáltak.⁹⁸

Szilágyi Lajos politikai tevékenysége az Országos Kisgazda- és Földműves Párt égisze alatt folytatódott, már a januári voksolást megelőző kampányban és szervezési munkálatokban aktív részt vállalt,⁹⁹ majd a románok kivonulását követően, 1920. április 30-án a kormány Bihar vármegye főispán-kormánybiztosává nevezte ki.¹⁰⁰ A választójogi rendelet alapján ezen pozíciót betöltő személy nem indulhatott a választáson, így arról saját kérésére felmentették¹⁰¹ és a kisgazdapárt támogatásával ismét képviselőjelölti szerepben tűnt fel Berettyóújfaluban, ám ezúttal nem ellenjelölt nélkül. A Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja, mely a kisgazdák után a második legtöbb mandátumot szerezte az első turnus során,¹⁰² Rignáth Béla, egy Hunyad megyéből menekült jegyző személyében találta meg Szilágyi kihívóját.¹⁰³ A kutatás jelenlegi állása szerint a választókerületi eredményekről nem maradtak fenn hivatalos adatok, mindenesetre az bizonyos, hogy

⁹⁷ Az 1919-es választójogi rendelet szerint a választókerületek számának és székhelyének megállapítása az 55.000/1914. B. M. számú rendelet alapján történt. Ennek értelmében a berettyóújfalui kerülethez tartozott a székhelyén kívül Berettyószentmárton, Csökmő, Darvas, Esztár, Furta, Gáborján, Hencida, Pocsaj, Szentpéterszeg, Újiráz, Váncsod, Vekerd és Zsáka községek. Jelenleg nem ismeretes, hogy hány fő alkotta a vizsgált választókörzetet, azonban a statisztikai adatok szerint az 1920-as választásokon Bihar vármegyében 67 335 fő gyakorolhatta szavazati jogát, mely az összslakosság 41,8%-a. Statisztikai Évkönyv 1928. 214.

⁹⁸ Erényi 2010. 269.

⁹⁹ Választási mozgalmak. Budapesti Hírlap, 39. (1919) 146. 1919. dec. 23. 2. Vö. György 1930. 293.

¹⁰⁰ MNL HBVL IV.406.b. 57. d. 108/1920. Értesítés dr. piskárkosi Szilágyi Lajos Bihar vármegye főispáni teendőinek ellátásával is megbízott törvényhatósági kormánybiztosi kinevezéséről. Budapest, 1920. ápr. 30 Vö. Molnár 1938a. 17.

¹⁰¹ MNL HBVL IV.406.b. 57. d. 108/1920. Dr. Szilágyi Lajos levele az alispánnak főispán-kormánybiztosi megbízásával kapcsolatban. Berettyóújfalu, 1920. jún. 5.

¹⁰² Erényi 2010. 268.

¹⁰³ Gura-Dobra és Toporc. Bihari Újság, 3. (1922) 16. 1922. ápr. 20. 2. Vö. Piskáros, Gura-Dobra és Toporc. Bihar Népe, 2. (1922) 18. 1922. ápr. 27. 2.

Szilágyi Lajos nyerte el a kerület mandátumát,¹⁰⁴ ezáltal az 1920 januárjában összeült nemzetgyűléshez a képviselőház 1920. július 22-i ülésnapján csatlakozott.¹⁰⁵

Még javában tartott az 1920-as parlamenti ciklus, mikor a pártszerkezet stabilitásának gyengeségei megmutatkoztak, melynek eredményeképp számos képviselő elhagyta korábbi pártját.¹⁰⁶ Szilágyi Lajos is ezen csoportot erősítette, 1921 februárjától kezdve pártonkívüliként folytatta politikai pályáját, szembe helyezkedve a Nagyatádi Szabó István által vezetett kisgazdapárttal.¹⁰⁷ A nemzetgyűlés végül 1922. február 16-án oszlott fel, anélkül, hogy érdemi konszenzus született volna a választójogi törvény mibenlétéről.¹⁰⁸ Bethlen István miniszterelnök elégedetlen volt az 1920-ban alkalmazott kritériumokkal, ezért parlamenti döntés hiányában rendeleti úton léptette életbe az általa kívánatosnak tartott szavazati joggal és választókerületi határokkal kapcsolatos szabályzásokat. A képviselőválasztók száma így nagyságrendileg csökkent,¹⁰⁹ csekély számú település kivételével visszaállították a nyílt szavazás technikáját, valamint az úgynevezett csonka választókerületek ügye is rendezésre került. Bár a trianoni békeszerződés nem érintette a berettyóújfalui körzetet mégis módosításokat eszközöltek a területén, Váncsod községet a kismarjai választókörzethez csatolták, ám így is „csonka-Bihar” legnagyobb választókerületként funkcionált tovább.¹¹⁰ Továbbá Bethlen

¹⁰⁴ Hubai 2001. 23.

¹⁰⁵ Nemzetgyűlési Napló 1920–1922. IV. k. A Nemzetgyűlés 69. ülése, 1920. júl. 22. 4.

¹⁰⁶ Püski 2019. 385.

¹⁰⁷ György 1930. 293.

¹⁰⁸ Paksy 2010. 92.

¹⁰⁹ A 2200/1922. M. E. rendelet alapján szavazati joggal rendelkezett minden 24. életévet betöltött férfi, aki legalább 10 éve magyar állampolgár, 2 éve egyhelyben lakik, és az elemi iskola 4. osztályát elvégezte. Engedményt jelenthetett az I. világháborúban tett szolgálattal szerzett vitézségi érem vagy Károly-csapatkereszt, valamint az 1918-as választói névjegyzékben szereplők úgynevezett „régijogon” ismét részt vehettek a választásokon. A jogszabály nők esetében szigorúbb kritériumokat fogalmazott meg, az életkori határ 30 évre tolódott ki, valamint hat elemi vagy azzal egyenértékű végzettség képezte a műveltségi cenzust. Elég volt négy elemivel rendelkezni, amennyiben legalább három törvényes gyermeke volt életben az összeíráskor, és ezek közé beszámították a háborúban elesetteket is. További engedményt képezett nőknél a saját vagyon feletti rendelkezés. Nemtől és életkortól függetlenül választhattak az egyetemet vagy főiskolát végzettek.

¹¹⁰ A csonka választókerületek arányosítása érdekében úgy rendelkezett a Bethlen-féle választójogi rendelet, hogy úgy kell kiegészíteni azokat a szomszédos választókörzetek rovására, hogy a választópolgáraik száma elérje a 2000 főt. Ezen korrekciók után a berettyóújfalui választókörzetben 10 077 személy rendelkezett szavazati joggal. MNL. HBVI. IV.403. 17–19. k.

szükségesnek látta egy új kormányzópárt létrehozását az 1922-es választások előtt, ezért ő és követői beléptek a Kisgazdapártba, melyben ugyan nem foglalt el vezetői pozíciót, az irányítást a saját kezében tartotta az erdélyi gróf. Az átalakulófélben lévő politikai szervezet a nevében is szemléltetni kívánta a változást, ekképpen a Keresztény-Keresztyén Kisgazda, Földműves- és Polgári Párt nevet vette fel, mely helyett már a kortársak is az Egységes Párt megnevezést használták.¹¹¹

A választásokat 1922. május 28-ára írták ki,¹¹² Szilágyi pártonkívüli ellenzéki-ként készült megmérettetni magát a választási küzdelemben, politikai programjával az 1920-as kisgazdaprogramot vallotta magáénak továbbra is.¹¹³ Időközben megalakult az Egységes Párt helyi szervezete is,¹¹⁴ ám képviselőjelöltjüket központilag nevezték ki Görgey József szolgálaton kívüli huszárszázados személyében, más párt pedig nem indított jelöltet. A szavazást megelőző időszakban megmutatkoztak az egyenlőtlenség jelei, a kormánypárt számottevő erőforrást összpontosított a mandátumok megszerzéséért, míg az ellenzéki jelöltek mozgásteret jelentősen korlátozottnak bizonyult. Berettyóújfalu esetében kivételt képez ez alól a sajtó területe, hiszen a Szilágyi Lajos által alapított Bihari Újság hasábjain hétről hétre megjelenhettek az ellenzéki jelöltet népszerűsítő írások, melynek ellenpólusának a Bihar Népe című, kezdetben független, majd az Egységes Párt pártlapjaként funkcionáló sajtótermék tekinthető. Azonban a politikai gyűlések vonatkozásában a vizsgált körzetben is számos visszaélés történt az ellenzéki jelölttel szemben, melyek közül kiemelendő, hogy az utolsó kampánynapra tervezett gyűlését betiltották, Szilágyival szemben eljárást indítottak, aki ebből adódóan a szavazás napjáig nem hagyhatta el a körzet székhelyét.¹¹⁵ Végeredményben az Egységes Párt mandátumszerző kísérlete kudarcot vallott a vizsgált kerületben, a választópolgárok kitartottak korábbi képviselőjük mellett, az összes szavazat

¹¹¹ Püski 2014. 61.

¹¹² Az 1922-es berettyóújfalu választás részletes elemzéséhez ld. Szőke 2022.

¹¹³ Felhívás a b-újfalu választókerület választópolgáraihoz! Bihari Újság, 3. (1922) 8. 1922. febr. 23. 1.

¹¹⁴ Zászlóbontás. Bihar Népe, 2. (1922) 9. 1922. márc. 2. 2.

¹¹⁵ MNL HBVL IV.406.b 83. d. 4491/1922. A főszolgabíró jelentése az alispánnak. Berettyóújfalu, 1922. jún 7.

60,4%-át szerezte meg a helyi származású politikus.¹¹⁶ Országosan mindazonáltal elsőprő győzelmet tudhatott magáénak Bethlen és pártja,¹¹⁷ ezért az ellenzéki körök kiemelt fontosságúnak tulajdonították Szilágyi Lajos eredményét.¹¹⁸

Mielőtt 1926 novemberében feloszlatták a nemzetgyűlést, és kiírták a decemberi választások időpontját,¹¹⁹ Szilágyi Lajos politikai pályafutásában újabb pálfordulások történtek. 1925-ben a frankhamisítási botrány kirobbanását követő parlamenti vitában a bihari politikacsináló nyíltan kiállt Bethlen István mellett, szembehelyezkedve ellenzéki képviselőtársaival.¹²⁰ Szintén az ő nevéhez köthető az 1926 elején „megalakított” Kispolgárok Országos Pártja, melynek jelöltjeként készült a megmérettetésre a bihari megyeszékhelyeken, ám míg a fővárosi lapok egyértelműen megerősítik ezt az állítást,¹²¹ addig a helyi Bihar Népe című hírlap pártkötelékekről nem tudósított.¹²² A „Magyarországi politikai pártok lexikona” szerint a jelölőszervezet a gyakorlatban nem működött, mindössze Szilágyi ezen a néven folytatta politikai tevékenységét, amely az év végén meg is szűnt.¹²³ Mindenesetre az bizonyos, hogy az Egységes Párt értékelte Szilágyi kormánypárti közeledését,¹²⁴ ugyanis nem állítottak saját jelöltet ezen körzetben, és más ellenzéki szerveződés sem kísérelte meg elnyerni a berettyóújfalui mandátumot, ezáltal kihívó hiányában 1916 után 1926-ban újból szavazás nélkül került a parlamentbe a nagyközség szülötte.¹²⁵

¹¹⁶ Hubai 2001. 41.

¹¹⁷ Paksy 2010. 105.

¹¹⁸ A választások után egy interjúban adott tanácsot a pótválasztások ellenzéki résztvevőinek. Választási kiskaté ellenzéki képviselőjelöltek számára, elmondja: Szilágyi Lajos. Pesti Napló, 73. (1922) 122. 1922. máj. 31. 2.

¹¹⁹ Kende 2010. 110.

¹²⁰ Haeffler 1940. 507.

¹²¹ Az országos választások eredménye. Kis Újság, 39. (1926) 24. 1926. dec. 12. 2.

¹²² A bihari kerületek jelöltjei. Bihar Népe, 6. (1926) 46. 1926. nov. 18. 1.

¹²³ Vida 2011. 204.

¹²⁴ A közeledés egyértelmű jeleként értelmezhető, hogy Szilágyi Lajos neve is feltűnt a kormánypárt budai listáján, ám hangsúlyozták, hogy nem lépett be a pártba. Szilágyi Lajos nem lépett be az egységes pártba. Pesti Napló, 77. (1926) 285. 1926. dec. 15. 6.

¹²⁵ Hubai 2001. 56.

Szilágyi életpályájának utolsó képviselőjelöltsége a világgazdasági válság korai szakaszában zajlott le, ennek megfelelően új kihívásokkal kellett szembenéznie, hiszen a válságtünetekre adott reakciók egyike a kisgazdamozgalom újbóli fellendülése volt, melynek egyik legfontosabb gócpontjának éppen a bihari térség számított. A Független Kisgazdapárt első községi szervezete 1929-ben alakult Bojton, nagyszabású bihari zászlóbontása 1930. május 18-án történt Derecskén, és tudatosan az ellenzéki térfélen kívánták erősíteni a hazai politikai palettát.¹²⁶ Szilágyi Lajos kormánypártközeli pozíciója ekkorra inkább nőtt, mintsem csökkent, ugyanakkor kitartott pártonkívüli állásfoglalása mellett. A helyi közéletben is kellő támogatottsággal rendelkezett, ezért is készült újra megszerezni választókerzetének mandátumát az 1931. június 28-ra kiírt választásokon.¹²⁷ Bethlen pártja ismét nem állított ellene jelöltet, ám a kisgazdák kísérletet tettek Szilágyi megbuktatására, az új politikai csoportosulás a hencidai M. Szabó Pál személyében jelölte meg a pártonkívüli kihívóját. A Bihar című Berettyóújfaluban megjelenő hetilap nyíltan Szilágyi mellett tört lándzsát és negatív színben tűntette fel a kisgazdapártot és annak politikusait.¹²⁸ 1920 és 1922 után ismét a választópolgárok által dőlt el a parlamenti mandátum sorsa, ezért is kaptak újra nagyobb szerepet a politikai gyűlések, e tekintetben Szilágyi elé ezúttal nem gördítettek akadályokat, azonban ez nem mondható el a Kisgazdapárttól.¹²⁹ Nagy részvétel mellett Szilágyi a szavazatok 64,3%-át szerezte meg,¹³⁰ M. Szabó Pál pártja pedig országosan sem tudta a kívánt eredményeket elérni.¹³¹

¹²⁶ BM III.b.89.285. p. 4; Ellenzéki kisgazdagyűlés Derecskén. Bihar, 4. (1930) 26. 1930. júl. 3. 5.

¹²⁷ Borsányi 2010. 137.

¹²⁸ Dr. Szilágyi Lajos sziklaszilárdan áll kerületében. Bihar, 5. (1931) 25. 1931. jún. 18. 3.

¹²⁹ BM III.b.89.285. p. 52–53. Bihari Nagy Lajos visszaemlékezése szerint M. Szabó Pált 15 napi elzárásra és 40 pengő pénzbüntetésre ítélték a bihari hatóságok tiltott gyűlés miatt. A szavazatszedő bizottságba a kisgazdák nem tudtak küldötteket delegálni, mert különböző jogcímenen „elhurcolták” őket.

¹³⁰ A berettyóújfalui körzetben 10 320 választópolgárból 8434-en vettek részt a szavazáson. Hubai 2001. 84.

¹³¹ Borsányi 2010. 145.

Összegzés

1933-ban zajlott le hosszú idő után az első választás, melynek jelöltjei között nem szerepelt az egykori katonatiszt, sajtószemélyiség, Berettyóújfalu ötszörösen megválasztott parlamenti képviselője, piskárkosi Szilágyi Lajos. Az időközi szavazást éppen országgyűlési mandátumáról történő lemondása okán szervezték meg a bihari megyeszékhely körzetében, mely a dolgozat főhősének főispáni kinevezése kapcsán vált esedékessé.¹³² Ez a tény is jól mutatja, hogy Szilágyi bár törekedett a függetlenség, a pártonkívüliség látszatára, a kormánypárt bizalommal viseltetett iránta korábbi ellenzéki magatartása ellenére. Későbbi életének és tevékenységének tárgyalása egy következő tanulmány témája kell, hogy legyen.

Berettyóújfalu kiemelt szereppel bíró helységként értelmezhető a politikus élettörténetében és egyben a nagyközség történetének egyik korszakokon átívelő személyiségének tekinthető Szilágyi Lajos. A Monarchia utolsó időszakában tűnt fel, és a Horthy-korszak végéig megtartotta pozícióit a Bihar vármegyei hatalmi térben, ám lokális megítélése ezen életszakaszok alatt is számottevő változáson esett át. Miként a bevezetőben említésre került, a bemutatott életút korántsem teljes, a politikus vármegyei és berettyóújfalui beágyazottsága a későbbiekben tovább árnyalható, mely a kutatás későbbi fázisának lesz a feladata. Bihar vármegyében a piskárkosi Szilágyi família a helyi elit részét képezte, a politikus ezen alapokra támaszkodva építette fel magát a regionális környezetben, távozása ellenére, visszatérte után a prominens közéleti szereplők egyikévé vált, melyben bizonyára könnyebbséget jelentett az országos ismertség. Választókerületi mandátumának ily hosszú időn át történő megtartása nem kizárólagosan politikai tehetségének köszönhető, a választóközösség mentalitásából is eredeztethető, ez alapján elmondható, hogy a berettyóújfalui körzetben nem pártra, nem egy vízióra, hanem személyre szavaztak.¹³³

A fent bemutatott életszakaszok három olyan élethelyzet tükrében kívántak képet adni Szilágyi Lajos működéséről, melyek a társadalmi mobilizáció

¹³² Molnár 1938b. 380.

¹³³ A berettyóújfalui és berettyószentmártoni választói névjegyzékek kereshető formában elérhetőek a www.biharkutatas.hu weboldal „Adatbázisok” menüpontja alatt.

aspektusából relevánsak. Elmondható, hogy Szilágyi összesen 15 év 6 hónap és 27 napot töltött tényleges honvédségi szolgálatban,¹³⁴ hat évfolyamot élt meg sajtóproduktuma, melyet a korban kiváló katonai szaklapnak ítélték meg, ezen felül 17 évig képviselte a berettyóújfalui választókerületet a parlamentben. A hagyományosnak tekinthető hitéletbéli, illetve földbirtokosi attitűd helyett a vizsgált személy a honvédtiszti, a vállalkozói karriert részesítette előnyben, ezáltal nemcsak megőrizte társadalmi presztízsét, hanem a lokális beágyazottságát jelentősen átformálta és kiterjesztette. A nemesi sarj felmenői között korábban nem számított általánosnak a katonai pályafutás, a lapalapító szándék, valamint a parlamenti munka sem, bár mind a sajtó, mind a politika terén képviseltették magukat a család bizonyos tagjai. Ugyanakkor legszembetűnőbb különbség a működés helyszíne, hiszen Szilágyi Lajos tanulmányai kapcsán került a fővárosba, majd a szolgálatteljesítés Délvidékre sodorta, és politikai ambíciója okán tért vissza berettyóújfalui gyökereihez, mindazonáltal továbbra is Budapest tekinthető elsődleges tartózkodási helyéül a vizsgált időintervallumban.

¹³⁴ HM HIM HL HM 4. osztály, 1930/Piskárosi Szilágyi Lajos. 1918/58414. Szolgálati és nyugilletményi kimutatás.

Források és irodalom

Kézírtos források

Bihari Múzeum, Berettyóújfalu (BM)

III.b. Általános Történeti Dokumentumok Gyűjteménye

Budapest Főváros Levéltára (BFL)

VII. A jogszolgáltatás területi szervei.

2.e. Budapesti Királyi Törvényszék iratai. Cégbíróági iratok.

XV. Gyűjtemények

20.1. Mikrofilmtár. Állami anyakönyvek.

Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Hadtörténelmi Levéltár, Budapest (HM HIM HL)

HM. 4. osztály. Tiszti személyügyi anyagok. 1945 előtti Honvédelmi Minisztérium 4. osztály tiszti névszerinti iratai.

Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Vármegyei Levéltára, Debrecen (MNL HBVL)

IV. Megyei törvényhatóságok, szabad királyi városok és törvényhatósági jogú városok

403. Bihar Vármegye Törvényhatósági Bizottsága Központi Választmányának iratai

465.h. Bihar vármegye református egyházi anyakönyvi másodpéldányainak gyűjteménye. Berettyóújfalu.

946.e. Hajdú vármegye református egyházi anyakönyvi másodpéldányainak gyűjteménye. Hajdúhadház.

XXXIII. Külön intézkedéssel levéltárba utalt iratok

1.a. Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban őrzött állami anyakönyvi másodpéldányok gyűjteménye (1895–2014). Állami anyakönyvek másodpéldányai (1895–1980)

Magyar Nemzeti Levéltár Pest Vármegyei Levéltára, Budapest (MNL PVL)

XV. Gyűjtemények.

81. Családok genealógiájának és címereinek levéltári gyűjteménye.

Nyomatott források

Iskolai Értesítő 1905.

A Zombori Állami Főgimnázium XXXIII. évi értesítője az 1904–1905. tanévről Zombor, 1905.

Képviselőházi Napló 1910–1918, XXXI. k.

Az 1910. június hó 21-ére hirdetett országgyűlés nyomtatványai. Képviselőház – Napló. XXXI. köt. Bp., 1916.

Nagy Magyar Compass 1917.

Nagy Magyar Compass 54. (1916–1917) Pénzügyi és kereskedelmi évkönyv. 2. rész: Biztosító-, ipar- és közlekedési vállalatok, állam- és városok pénzügyei. Bp., 1917.

Nemzetgyűlési Napló 1920–1922, IV. k.

Az 1920. február hó 16-ára hirdetett nemzetgyűlés nyomtatványai. Napló. IV. köt. Bp., 1920.

Nemzetgyűlési Napló 1920–1922, VIII. k.

Az 1920. február hó 16-ára hirdetett nemzetgyűlés nyomtatványai. Napló. VIII. köt. Bp., 1921.

Országgyűlési képviselők lakáskönyve 1917.

Az 1910–1915. évi országgyűlési képviselők lakáskönyve. Az 1910. évi június hó 21-ik napjára összehívott országgyűlés képviselőháza tagjainak betűsoros név-, lakás- és törvényhatóságok szerinti névjegyzéke. Bp. 1917.

Statisztikai Évkönyv 1925.

A M. Kir. kormány 1923–1925. évi működéséről és az ország közállapotairól szóló jelentés és statisztikai évkönyv. Bp. 1928.

Szakirodalom

Borsányi 2010.

Borsányi György: Válság és választás – 1931. In: Parlamenti választások Magyarországon 1920–2010. Szerk. Földes György – Hubai László. Bp., 2010. 133–150.

Cholnoky – Szilágyi 1915.

Dr. Cholnoky Jenő – dr. piskárkosi Szilágyi Lajos: A déli hadszíntér. In: A nagy háború írásban és képben 1. Északon és délen 1. Szerk. Lándor Tivadar. Bp., 1915. 38–44.

Druzsín 2018.

Druzsín József: Báró Hazai Samu honvédtábornok: Az Osztrák–Magyar Monarchia honvédelmi minisztere és pótlásügyi főnöke. Haditechnika, 52. (2018) 6. 6–8.

Erényi 2010.

Erényi Tibor: Többpárti választások és parlamentarizmus Magyarországon 1921–1947. In: Parlamenti választások Magyarországon 1920–2010. Szerk. Földes György – Hubai László. Bp., 2010. 266–282.

Fazekas 2017.

Fazekas Csaba: Protestantizmus és közélet a 19. századi Bihar vármegyében: Szilágyi Lajos életútja. Nagyvárad, 2017.

Gabányi – Szilágyi 1915.

Olysoi Gabányi János – dr. piskárkosi Szilágyi Lajos: Ellenségeink hadereje. In: A nagy háború írásban és képben 1. Északon és délen 1. Szerk. Lándor Tivadar. Bp., 1915. 15–22.

Gergely 2010.

Gergely Jenő: Titkos választás és ellenforradalom – 1920. In: Parlamenti választások Magyarországon 1920–2010. Szerk. Földes György – Hubai László. Bp., 2010. 46–82.

György 1930.

Amíg városatya lettem. A főváros főtisztviselőinek és a törvényhatósági bizottság tagjainak önéletrajzgyűjteménye. Szerk. György Endre. Bp., 1930.

Haeffler 1940.

Országgyűlési Almanach az 1939-1944. évi országgyűlésről. Szerk. Haeffler István. Bp., 1940.

Hubai 2001.

Hubai László: Magyarország XX. századi választási atlasza 1920–2000. II. köt. Bp., 2001.

Kempelen 1932.

Kempelen Béla: Magyar nemes családok. 11. köt. Pótlék és függelék. Bp., 1932.

Kende 2010.

Kende János: Egy túlnyert választás – 1926. In: Parlamenti választások Magyarországon 1920–2010. Szerk. Földes György – Hubai László. Bp., 2010. 110–132.

Korompainé 1973.

Korompainé Szalacsi Rácz Mária: Hajdú-Bihar megye sajtóbibliográfiája 1843–1970. Debrecen, 1973.

Kreutzer 2001.

Kreutzer Andrea: A hadsereg identitástudatának tükröződése a nyomtatott dokumentumokban (1868–1918). In: A Hadtörténeti Múzeum Értesítője 4. „Kard és koszorú”. Ezer év magyar uralmi és katonai jelképei. Szerk. Hausner Gábor – Kincses Katalin Mária – Veszprémy László. Bp., 2001. 183–194.

Kupán 2012.

Kupán Árpád: Nagyvárad nagy változásainak vezéregyéniségei. A városépítő Rimler Károly – a városmentő dr. Soós István polgármester. Nagyvárad, 2012. (Partiumi füzetek 70.)

Magyar könyvészet.

Magyar könyvészet 1901–1920. 2. köt. Szerk. Barcza Imre – Petrik Géza.

<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Petrik-magyar-konyveszet-17121920-2/19011910ii-2395C/> (Utolsó letöltés: 2024. augusztus 31.)

Molnár 1938a.

Molnár Imre: Hogyan lett Biharországból Csonka-Bihar? In: Bihar vármegye. Szerk. Nadányi Zoltán. Bp., 1938. 9–20. (Magyar városok és vármegyék monográfiája 25.)

Molnár 1938b.

Molnár Imre: A közigazgatás fejlődése Bihar-vármegyében In: Bihar vármegye. Szerk. Nadányi Zoltán. Bp., 1938. 362–383. (Magyar városok és vármegyék monográfiája 25.)

Nagy 1859.

Nagy Iván: Magyarország családai címerekkel és nemzékrendi táblákkal. V. köt. Pest, 1859.

Nagy 1863.

Nagy Iván: Magyarország családai címerekkel és nemzékrendi táblákkal. X. kötet. Pest, 1863.

Paksy 2010.

Paksy Zoltán: Választások Bethlen-módra – 1922. In: Parlamenti választások Magyarországon 1920–2010. Szerk. Földes György – Hubai László. Bp., 2010. 83–109.

Püski 2014.

Püski Levente: A Bethleni politikai berendezkedés az 1920-as években. In: Gróf Bethlen István és kora. Szerk. Nagy Zsejke. Bp., 2014. 57–74.

Püski 2019.

Püski Levente: Végjáték és kezdet. Az első nemzetgyűlés pártstruktúrája 1922 első felében. Századok, 153. (2019) 2. 379–401.

Rákóczy 1987.

Rákóczy Rozália: A polgári demokratikus forradalom és a Magyar Tanácsköztársaság katonai lapjai. In: A Hadtörténeti Múzeum Értesítője 2. Szerk. Hetés Tibor – Makai Ágnes. Bp., 1987. 295–336.

Reiszig 1901.

Ifj. dr. Reiszig Ede: Bihar vármegye nemes családai. In: Bihar vármegye és Nagyvárad. Szerk. Borovszky Samu. Bp., 1901. 599–651.

Schöpflin 1929.

Színművészeti Lexikon. A színháztudomány és drámairodalom enciklopédiája. Szerk. Schöpflin Aladár. 2. köt. Bp., 1929.

Somogyi 1912.

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián 1824–1890. Művészet, 11. (1912) 178–188.

Sőregi 2020.

Sőregi Zoltán: A Magyar Királyi Honvédség első kerékpáros csapatai. I. rész. Haditechnika, 54. (2020) 5. 70–73.

Szabó 1985.

Szabó Botond: Piskárkosi Szilágyi Sámuel peregrinációja (1738–1742). Acta Historiae Litterarum Hungaricarum, 21. (1985) 139–156.

Szendrei 2015.

Szendrei Ákos: Országgyűlési képviselők párthovatartozása a dualizmus kori Debrecenben, Nagyváradon és közös vonzáskörzeteikben. In: Történeti Tanulmányok XXIII. Szerk. Bárány Attila – Bacsa Balázs Antal. Debrecen, 2015. 224–240. (Acta Universitatis Debreceniensis Series Historica LXVII.)

Szendrei 2024.

Szendrei Ákos: A berettyóújfalui országgyűlési választókerületben 1848 és 1918 között mandátumot szerzett képviselők összehasonlító vizsgálata. In: Berettyóújfalui és Berettyószentmárton 19. századi társadalomtörténeti kérdései. Szerk. Török Péter. Berettyóújfalui, 2024. 81–131. (Fejezetek Berettyóújfalui történetéből 3.)

Szentmiklóssy 1930.

A Magyar Feltámadás Lexikona. Szerk. Szentmiklóssy Géza Bp., 1930.

Szilágyi 1908.

Piskárkosi Szilágyi Lajos: A kerékpáros osztagokról. Magyar Katonai Közlöny, 1. (1908) 11. 1241–1255.

Szilágyi 1910.

Dr. Szilágyi Lajos: Ünnepek a Ludovikában. Magyar Katonai Közlöny, 3. (1910) 12. 1062–1069.

Szilágyi 1911.

Dr. piskárkosi Szilágyi Lajos: Honvéd kerékpáros-század. Magyar Katonai Közlöny, 4. (1911) 1. 24–29.

Szilágyi 1915a.

Dr. piskárkosi Szilágyi Lajos: Határvédelem. Első harcok. In: A nagy háború írásban és képen 1. Északon és délen 1. Szerk. Lándor Tivadar. Bp., 1915. 53–92.

Szilágyi 1915b.

Dr. piskárkosi Szilágyi Lajos: A szerb betörések. In: A nagy háború írásban és képen 1. Északon és délen 1. Szerk. Lándor Tivadar. Bp., 1915. 197–208.

Szilágyi 1916.

Piskárkosi dr. Szilágyi Lajos: Második támadó hadjáratunk Szerbiában. In: A nagy háború írásban és képen 1. Északon és délen 2. Szerk. Lándor Tivadar. Bp., 1915. 1–21.

Szőke 2022.

Szőke Richárd Rajmond: Adalékok Berettyóújfalu sajtó- és választástörténetéhez – Az 1922-es helyi nemzetgyűlési választás. In: A Bihari Múzeum Évkönyve XXVII. Szerk. Török Péter. Berettyóújfalu, 2022. 83–130.

Tóth 2002.

Tóth Imre: Simon Elemér Sopron megyei főispán életútja és munkássága. In: Arrabona 40/1–2. Győr-Moson-Sopron Megyei Múzeumok Közleményei. Szerk. Tóth László. Győr, 2002. 335–354.

Vida 2011.

Magyarországi politikai pártok lexikona 1846–2010. Szerk. Vida István. Bp., 2011.

Sajtóforrások

Az Ember

Az Est

Belügyi Közlöny

Bihar

Bihar Népe

Bihari Újság

Budapesti Hírlap

Kis Újság

Külügy-Hadügy

Pesti Napló

Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára

Sárrét

Internetes források

Illésy-féle gyűjtemény.

Illésy-féle családtörténeti adatbázis.

<https://adatbazisokonline.mnl.gov.hu/adatbazis/a-131-illesy-fele-csaladtorteneti-adatbazis>

(Utolsó letöltés: 2024. aug. 31.)

Soldier, editor, candidate

Addendum to the life story of Dr. Lajos Szilágyi of Piskárkos

Several members of the Szilágyi family of Piskárkos are remembered by the science of history for their undisputed merits in the fields of education, theology, and politics. Lajos Szilágyi is one of their descendants known nation-wide; however, until now, his complete biography has not been written. Even locals haven't preserved his memory, despite the fact that he was known as one of the most influential figures in the politics of Berettyóújfalu between the two world wars. This study will focus on the periods of Szilágyi's life that can be linked to his early activities and that established his professional reputation. He has not only succeeded in one area. In the first period of his life, he was recognised for his activities in the army; then he became a journalist, and his successes made his name more widely known. Almost at the same time, he emerged as a politician with the support of the local community, as evidenced by the fact that he was elected MP for his constituency several times in succession. These periods of Lajos Szilágyi's life give us insight into three situations that may be relevant for us in terms of social mobility.